

Pers en Voorlichting

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 140/19

Luxemburg, 12 november 2019

Arrest in zaak C-363/18

Organisation juive européenne, Vignoble Psagot Ltd/Ministre
de l'Économie et des Finances

Levensmiddelen die afkomstig zijn uit gebieden die worden bezet door de staat Israël, moeten de vermelding van het gebied van oorsprong daarvan en, wanneer zij afkomstig zijn uit een Israëlische nederzetting binnen dat gebied, de vermelding van deze herkomst bevatten

In het arrest Organisation juive européenne en Vignoble Psagot (C-363/18) van 12 november 2019, dat betrekking heeft op de uitlegging van verordening (EU) nr. 1169/2011¹, heeft de Grote kamer van het Hof voor recht verklaard dat levensmiddelen die afkomstig zijn uit gebieden die worden bezet door de staat Israël, de vermelding van het gebied van oorsprong daarvan en, wanneer zij afkomstig zijn uit een plaats die of een geheel van plaatsen dat een Israëlische nederzetting binnen dat gebied vormt, de vermelding van deze herkomst dienen te bevatten.

Het hoofdgeding betrof een geschil tussen de Organisation juive européenne en Vignoble Psagot Ltd en de ministre de l'Économie et des Finances (minister van Economische Zaken en Financiën, Frankrijk) over de rechtmatigheid van een kennisgeving inzake de vermelding van oorsprong van goederen die afkomstig zijn uit de sinds juni 1967 door de staat Israël bezette gebieden. Deze kennisgeving, op grond waarvan die levensmiddelen de betreffende vermeldingen dienen te bevatten, volgde op de bekendmaking door de Europese Commissie van een interpretatieve mededeling inzake de vermelding van de oorsprong van goederen uit die gebieden².

In de eerste plaats heeft het Hof vastgesteld dat het land van oorsprong of de plaats van herkomst van een levensmiddel overeenkomstig de artikelen 9 en 26 van verordening nr. 1169/2011 moet worden vermeld indien het weglaten daarvan de consument kan misleiden doordat bij hem de indruk wordt gewekt dat dit levensmiddel een ander land van oorsprong of een andere plaats van herkomst heeft dan zijn werkelijke land van oorsprong of zijn werkelijke plaats van herkomst. Daarnaast heeft het opgemerkt dat de vermelding van de oorsprong of de herkomst op dat levensmiddel niet misleidend mag zijn.

In de tweede plaats heeft het Hof gepreciseerd welke uitlegging moet worden gegeven aan de begrippen „land van oorsprong”³, „land” en „gebied” in de zin van verordening nr. 1169/2011. Het Hof heeft opgemerkt dat het begrip „land van oorsprong” in artikel 2, lid 3, van die verordening wordt gedefinieerd onder verwijzing naar het douanewetboek van de Unie⁴, waarin bepaald is dat goederen moeten worden geacht van oorsprong te zijn uit een bepaald „land” of „gebied” wanneer

¹ Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten, tot wijziging van verordeningen (EG) nr. 1924/2006 en (EG) nr. 1925/2006 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van richtlijn 87/250/EEG van de Commissie, richtlijn 90/496/EEG van de Raad, richtlijn 1999/10/EG van de Commissie, richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad, richtlijnen 2002/67/EG en 2008/5/EG van de Commissie, en verordening (EG) nr. 608/2004 van de Commissie (PB 2011, L 304, blz. 18).

² Interpretatieve mededeling inzake de vermelding van de oorsprong van goederen uit de sinds juni 1967 door Israël bezette gebieden (PB 2015, C 375, blz. 4).

³ Artikel 9, lid 1, onder i), en artikel 26, lid 2, onder a), van verordening nr. 1169/2011.

⁴ Verordening (EU) nr. 952/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 9 oktober 2013 tot vaststelling van het douanewetboek van de Unie (PB 2013, L 269, blz. 1).

deze goederen geheel en al in dit land of gebied zijn verkregen, of wanneer de laatste ingrijpende verwerking of bewerking van die goederen in dat land of gebied heeft plaatsgevonden⁵.

Wat betreft het begrip „land” – dat in het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie in tal van gevallen wordt gebruikt als synoniem voor het begrip „staat” – heeft het Hof erop gewezen dat met het oog op een consistente uitlegging van het Unierecht aan dat begrip dezelfde betekenis moet worden toegekend in het douanewetboek van de Unie en dus in verordening nr. 1169/2011. Het begrip „staat” ziet op een soevereine entiteit die binnen haar geografische grenzen de door het internationale recht erkende bevoegdheden in hun volle omvang uitoefent. Aangaande het begrip „gebied” heeft het Hof opgemerkt dat uit de formulering zelf van het douanewetboek van de Unie blijkt dat dit begrip betrekking heeft op andere entiteiten dan „landen” en dus op andere entiteiten dan „staten”. In dit verband heeft het Hof gepreciseerd dat het feit dat op levensmiddelen wordt vermeld dat de staat Israël hun „land van oorsprong” is, de consumenten zou kunnen misleiden wanneer deze levensmiddelen in werkelijkheid afkomstig zijn uit gebieden die volkenrechtelijk gezien elk een eigen status hebben die onderscheiden is van die van de staat Israël, ook al worden zij door deze staat bezet en zijn zij onderworpen aan een beperkte rechtsmacht van die staat als bezettingsmacht in de zin van het internationale humanitaire recht. Bijgevolg heeft het Hof voor recht verklaard dat de vermelding van het gebied van oorsprong van de levensmiddelen in kwestie verplicht is in de zin van verordening nr. 1169/2011, opdat consumenten niet worden misleid ten aanzien van het feit dat de staat Israël in de betreffende gebieden aanwezig is als bezettingsmacht en niet als soevereine entiteit.

In de derde en laatste plaats heeft het Hof met betrekking tot het begrip „plaats van herkomst”⁶ opgemerkt dat dit begrip moet worden opgevat als een verwijzing naar een specifiek geografisch gebied binnen het land of gebied van oorsprong van een levensmiddel, met uitsluiting van het adres van de producent. Zo kan de vermelding dat een levensmiddel afkomstig is uit een „Israëliische nederzetting” in een van de „door de staat Israël bezette gebieden”, worden beschouwd als een vermelding van de „plaats van herkomst”, voor zover de term „nederzetting” verwijst naar een specifieke geografische plaats.

Wat voorts de vraag betreft of de vermelding „Israëliische nederzetting” verplicht is, heeft het Hof allereerst benadrukt dat de nederzettingen in bepaalde door de staat Israël bezette gebieden hierdoor worden gekenmerkt dat zij de concrete uitdrukking vormen van een door die staat buiten zijn grondgebied uitgevoerd beleid waarbij bevolkingsdelen worden overgebracht, hetgeen in strijd is met de regels van internationaal humanitair recht⁷. Vervolgens heeft het Hof geoordeeld dat de weglating van die vermelding – hetgeen impliceert dat alleen het gebied van oorsprong wordt vermeld – de consument kan misleiden. Zonder enige informatie die hem ter zake uitsluitel kan verschaffen, kan de consument immers niet weten dat een levensmiddel afkomstig is uit een plaats die of een geheel van plaatsen dat een nederzetting vormt die in een van die gebieden is gesticht in strijd met de regels van het internationaal humanitair recht. Het Hof heeft opgemerkt dat uit verordening nr. 1169/2011⁸ volgt dat de verstrekking van informatie aan de consumenten hen in staat moet stellen goed doordachte keuzen te maken met aandacht voor niet alleen gezondheids-, milieu-, economische of sociale aspecten, maar ook ethische aspecten of aspecten die betrekking hebben op de eerbiediging van het internationale recht. In dit verband heeft het Hof benadrukt dat dergelijke overwegingen de aankoopbeslissingen van de consumenten kunnen beïnvloeden.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof.

⁵ Artikel 60 van verordening nr. 952/2013.

⁶ Artikel 9, lid 1, onder i), en artikel 26, lid 2, onder a), van verordening nr. 1169/2011.

⁷ Artikel 49, zesde alinea, van het op 12 augustus 1949 gesloten Verdrag van Genève betreffende de bescherming van burgers in oorlogstijd.

⁸ Overwegingen 3 en 4 en artikel 3, lid 1, van verordening nr. 1169/2011.

Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) van het arrest is op de dag van de uitspraak te vinden op de website CURIA.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170

Beelden van de uitspraak van het arrest zijn beschikbaar via "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106